Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF
CALIFORNIA

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

MINNESTAL

ÖFVER

SENATOR

KARL EMIL FERDINAND IGNATIUS,

HÅLLET PÅ

FINSKA VETENSKAPSSOCIETETENS ÅRSDAG

DEN 29 APRIL 1910

AF

THIODOLF REIN.

HELSINGFORS 1910,
FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPETS TRYCKERI

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Högtärade församling! Bland ledamöter af Finska Vetenskapssocieteten, hvilka sedan hennes senaste årsdag skattat åt förgängelsen, är *Karl Emil Ferdinand Ignatius:* en man hvars åt många håll riktade, betydelsefulla fosterländska verksamhet gör honom mer än väl förtjänt af att i efterväridens tacksamma hågkomst bevaras. Hedrad med uppdraget att vid detta tillfälle teckna hans minnesbild, skulle jag, för att kunna fullständigt redogöra för hans rika lifsgärning såsom historisk forskare, geografisk och statistisk författare, ämbetsman, politisk persönlighet och publicist, behöfva långt mera tid än som vid detta tillfälle står mig till buds. Hvad särskildt vidkommer hans verksamhet under de senaste lefnadsåren i afseende å vårt lands inre och yttre förhållanden, står oss densamma alltför nära för att jag kunde tilltro mig förmågan att däraf gifva en fullt objektiv, från personlig hänsyn fri skildring. Jag nödgas för den skull inskränka mig till att här framställa bilden af hans lif och verksamhet blott i deras allmännaste drag och därvid endast flyktigt beröra de senaste lefnadsåren.

Släkten Ignatius har utgått från finsk bondestam och anses hafva fått sitt namn af Ignatila hemman i närheten af Wiborg. En medlem, *Nils Jönsson Ignatt,* bodde som borgare i denna stad i början af 1600 talet, och från dennes son, som blef präst och antag namnet Ignatius, har släkten fortsatts i flere grenar. Karl Emil Ferdinand Ignatii närmare stamfäder voro i sex efter hvarandra följande led präster, bland hvilka hans far, *Johan Ferdinand,* vid tiden för sonens födelse var pastorsadjunkt i Ulfsby och bosatt i närheten af staden Björneborg. Han var i sitt tidigare gifte förenad med *Sofia Fleming,* af den i vårt lands häfder välbekanta adliga ätten Fleming och dess yngre gren, friherrliga ätten Fleming till Libelitz. Deras son, föremålet för denna minnesteckning, föddes i Björneborg såsom den 3:dje i ordningen bland flere syskon, den 27 oktober 1837. I denna sin födelsestad framlefde han för det mesta sin barndomstid, dels hos föräldrarne, hvilka flyttat dit ett par år efter hans födelse, dels hos en farbroder, borgmästaren i Björneborg *Gustaf Ignatius,* som tyckes hafva med särskild förkärlek omfattat den vakna och lifliga brorsonen. Denne begynte redan tidigt intressera sig för historiska berättelser och beundrade, enligt hvad han själf sedermera omtalat, flere af historiens hjältar, en Karl XII och Napoleon, långt innan han ännu haft *a b c* boken i sin hand.

Sin mor förlorade han tidigt, redan då han nyss fyllt 11 år. Hon skall hafva varit varmt religiös och i denna riktning påverkat sina barn; äfven hennes son Karl mottog i detta afseende intryck, som icke utplånades under hans hela lif.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

I Björneborg begynte han sin skolgång. Vid sju års ålder intogs han i stadens lägre och ett par år senare i dess högre elementarskola eller den så kallade storskolan, hvars rektor denna tid var Oskar Ferdinand Ingelius. Själf har Ignatius i utförliga själfbiografiska anteckningar, dem han i handskrift efterlämnat, på ett lifligt och åskådligt sätt skildrat denna läroanstalt på den tid han var en af dess lärjungar. Lifvet i Björneborgs storskola synes hafva i mycket bevarat en fornåldrig karaktär, mera än hvad fallet då för tiden i allmänhet var med dylika skolor i landet, i ty att där ännu kvarstodo i bruk gamla latinska skolsånger och danser, härstammande allt från medeltiden. Lämningar af pennalismen funnos ännu kvar, i det eleverna på högsta klassen, de s. k. rektoristerna, höllo sträng tillsyn öfver de andra. Kyrkogång om söndagarne var för ungdomen obligatorisk, och förhör öfver predikans innehåll anställdes i skolan af en lärare. Undervisningen, som började klockan 7 om morgonen, bestod mest i läxförhör på klassen af hvad eleverna på egen hand lärt sig utantill, och kroppsstraff med af eleverna själfva flätade s. k. klobbor var i ymnigt bruk. Ignatius uppgifver själf att han i skolan ej just varit flitig, emedan undervisningen icke väckte hans intresse. Men i stället läste han på egen hand träget sådant som mera anslog honom, framför allt populära arbeten i historie.

Med lifliga färger skildrar han i sina anteckningar Björneborgs brand den 22 maj 1852, då han måste se så väl sitt gamla hem som skolhuset uppgå i lågor, och tillsammans med en skolkamrat, sedermera professorn Jaakko Forsman, hjälpte till att rädda skolbiblioteket. I följd af denna händelse flyttades skolan till Raumo, där den sedan förblef i tvenne år, under hvilka äfven I. var bland dess lärjungar. Efter att våren 1854 hafva afslutat sin skolgång och därpå ännu läst ett år privat i Björneborg, aflade han sin studentexamen om hösten 1855.

Ignatius hyste till en början afsikten att blifva präst och predikade några gånger i Lappfjärd, dit hans far, som emellertid ingått nytt gifte, hade flyttat. Dock ville han dessförinnan taga magistergraden och begaf sig för den skull hösten 1856 till Helsingfors, där han med allvar bedref sina studier och våren 1860 aflade kandidat-examen med laudatur i historia och grekiska samt därpå lagerkröntes vid promotionen samma år.

Inom studentvärlden herrskade denna tid ganska mycken lifaktighet, och frågor både af litterär och politisk art diskuterades ifrigt i de ungdomliga kretsarne. Den finska nationalitets- och språkfrågan föranledde redan då meningsbrytningar, om ock ej fullt så skarpa som under en senare tid. Studentafdelningarne hade blifvit upphäfda genom de nya statuterna af 1852, men sedan omkring medlet af 1850-talet något friare vindar börjat blåsa i vårt land och äfven vid universitetet, hade man inom studentkretsar begynt återupprätta de fordna samfunden, om än till en början blott såsom privata föreningar utan öfverhetlig sanktion. Så återuppstod år 1857 äfven den gamla västfinska afdelningen, till hvilken I. anslöt sig, tagande verksam del i det intellektuella lifvet inom densamma. Afdelningens gamla tidning „Veritas et jocus" uppstod från de döda och I. blef en af dess redaktörer. Bland de västfinska kamraterna var det isynnerhet en, som denna tid öfvade stort inflytande på de andra och kring hvars intelligenta, litterärt fintbildade personlighet de samlade sig, nämligen *Walfrid Alftan*. Äfven I.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

hörde till denna krets, inom hvilken skönlitteratur flitigt lästes och diskussioner föreföllo, som bidrogo att vidga vyerna. Dit hörde jämväl den unge skalden *Julius Wecksell* som, enligt hvad I. omtalat, lifvade de andra med sin spirituella, stundom något bitande kvickhet och som ofta i deras krets uppläste sina egna nyss författade dikter. Wecksells biograf, Arvid Mörne, håller för icke osannolikt att Ignatius, som redan var väl hemmastadd i Finlands historie, bistått Wecksell med upplysningar, som kunnat komma denne till nytta, då han diktade sin „Daniel Hjort“, med ämne från klubbekrigets tider. I den finska språkfrågan intog flertalet af dåtidens västfinska studenter med Alftan i spetsen ett slags förmedlande ställning, dock med en viss lutning åt det svenska hållet, och äfven I. hyllade vid denna tid ett sådant uppfattningssätt. Att han i allmänhet tog liflig del i den tidens studentpolitik, därpå kan såsom prof anföras, att han jämte två andra unge män tog initiativet till den demonstration, som egde rum den 22 april 1861, då studenter jämte en talrik folkmassa bragte sin hyllning åt de senatsledamöter, hvilka inlagt gensaga emot sammankallandet af det s. k. januariutskottet; äfvenså att han på hösten samma år vid demonstrationen till August Schaumans ära, då denne i anledning af en polemik med J. V. Snellman afgått från redaktörskapet för sin tidning, höll hyllningstalet för Schauman.

I språkfrågan ändrade I. emellertid snart nog åsikter; han begynte, säger han själf, „klart och tydligt uppfatta, att det finska språkets höjande till ett kulturspråk utgjorde ett nödvändigt villkor för det finska folkets lif“. Och han började själf vinnlägga sig om inlärandet af detta språk. I sin ungdom hade han ej varit i tillfälle att praktiskt inhämta det, ty i hans hem och den krets där han uppväxte begagnade man sig uteslutande af svenskan såsom samtalsspråk och i skolan lästes finska endast obetydligt. Äfven vid universitetet taltes denna tid, t. o. m. i de mest finsksinnade kretsar, för det mesta svenska. I. förkofrade nu betydligt sin kunskap i finska språket, om det också, trots bemödanden, icke lyckades honom att lära sig fullkomligt beherrska det; något som han själf alltid beklagade.

Till att han i nationalitetsfrågan ändrade ståndpunkt bidrog tvifvelsutan hans umgänge med Yrjö Koskinen, som i början af 1860:talet bosatt sig i Helsingfors och 1863 erhöll professuren i historia. Hvad som isynnerhet sammanförde dem var det hos båda lefvande intresset för finska historien och därmed sammanhängande vetenskaplig forskning.

Ignatius hade som student, enär fadrens ekonomiska tillgångar voro knappa, nödgats för sin utkomst syssla med privat information och var några år, från hösten 1861, lärare i geografi och historia vid Helsingfors lyceum samt undervisade i fröken Elisabeth Blomqvists den tiden mycket besökta privata fruntimmersskola. Sedan han i början af 1863 ingått äktenskap med med den, som sedermera blef hans ledsagarinna under hela återstoden af hans lif: *Amanda Kristina Bergman*, dotter till kapellanen i Lappfjärd Karl Erik Bergman, hade han en tid för afsikt att, för vinnande af en tryggad lefnadsställning, helt och hållet egna sig åt skollärarebanan. Han aflade pedagogieexamen och praktiskt prof för läraretjänst i historia inför Borgå domkapitel, för att göra sig kompetent för lektorstjänsten i detta ämne vid gymnasium i Kuopio, men erhöll den

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

icke och kände sig därmed i grunden bäst belåten, då han nu fick tillfälle att i Helsingfors fortsätta det vetenskapliga arbete, som mest fängslade hans håg.

Han hade redan offentliggjort några uppsatser i finsk historie i den västfinska kalendern *Lännetär,* samt om våren 1861 såsom specimen för licentiatgrad utgifvit afhandlingen: *Bidrag till södra Österbottens äldre historia,* till hvilket ämnes behandling han fått material genom forskningar dem han anställt, dels i Storkyros och några andra sydösterbottniska socknars kyrkoarkiv, dels i senatsarkivet. Af universitetet erhållna understöd satte honom i tillfälle att sommaren 1861 idka studier vid riksarkivet i Stockholm och att sedermera förnya dem, somrarne 1864 och 1866, både i Sverige och Danmark. En frukt dessa hans forskningar är den 1865 utgifna afhandlingen: *En blick på Finlands inre tillstånd under tiderna närmast före och efter Karl X Gustafs tronbestigning,* hvilken afhandling sedermera ingick såsom del i ett större, samma år utgifvet arbete: *Finlands historia under Karl X Gustafs regering.* Detta arbete blef af kritiken så väl i eget land som i Sverige mottaget med ganska mycket erkännande. Efter att 1862 hafva vunnit licentiatgrad i de historisk-filologiska vetenskaperna och 1864 promoverats till filosofie doktor, blef han docent vid universitetet 1865, hvilken docentur, enär hans publikationer delvis berört äfven statistiska ämnen, omfattade ej blott „nordisk historia“, utan äfven „finsk statistik.“ Såsom docent innehade han tillika, efter det studentafdelningarne 1868 blifvit återställda såsom legaliserade institutioner, befattningen af västfinska afdelningens kurator åren 1868—70.

Till Ignatii vetenskapliga intressen hörde äfven fornkunskapen, och han anställde stundom själf gräfningar i arkeologiskt syfte. I tidskriften „Mehiläinen“ för 1862 ingår af honom en artikel om i Finland förekommande forntida stenkummel och omtalas, att författaren sommaren 1861 i Lappfjärd undersökt ett sådant kummel, innehållande en forngraf. Uppsatsens innehåll i öfrigt visar, att han då redan sysselsatt sig äfven med mera omfattande arkeologiska studier. Det intresse han härför visade föranledde, att han antogs som biträde vid vården af universitetets etnografiska och arkeologiska samlingar, för hvilkas ökande och ordnande han intygas hafva varit mycket verksam. Då inom finska litteratursällskapet, hvaraf han blef medlem 1864, en särskild afdelning samma år bildades för finsk historia och fornforskning, blef han dess förste sekreterare och deltog, äfven sedan han lämnat denna befattning, flitigt i dess förhandlingar. I den af detta samfund utgifna tidskriften „Historiallinen Arkisto's“ första häfte (1866) ingår en redogörelse för en undersökning af fornlämningar, den I. jämte Yrjö Koskinen på uppdrag af samfundet hösten 1865 verkställt på Wanaantaka gård i Janakkala socken, hvarvid gjorts flera mycket värdefulla fynd af uråldriga brons- och järnsaker. Då år 1870 finska fornminnesföreningen och 1875 historiska samfundet grundades såsom från finska litteratursällskapet fristående föreningar, blef I. medlem af dem begge, samt var senare under ett antal år ordförande för fornminnesföreningen.

År 1865 inrättades statistiska ämbetsverket eller den s. k. statistiska byrån, till en början på provisionell fot, samt erhöll till sin förste chef dåvarande professor emeritus kanslirådet *Gabriel Rein.* Vid verket skulle jämväl vara anställdt ett biträde med årligt arvode af 3,000 mark, och denna plats erhöll I., enligt chefens önskan, hvilken

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

både såsom historisk examinator och genom Ignatii utgifna skrifter lärt känna och värdera honom. Det var måhända ej utan saknad denne numera måste, om ock ej helt och hållet öfvergifva sitt älsklingsämne, historien, dock rikta sin hufvudsakliga uppmärksamhet och omsorg åt ett annat håll: statistiken. Vid sina statistiska arbeten fick han, enligt hvad han själf meddelat, till en början goda råd och ledning af sin chef. Äfven en annan man hade fäst sin uppmärksamhet vid I. som en lofvande ung förmåga, nämligen *Johan Vilhelm Snellman,* då för tiden finanschef i senaten. På hans uppmaning utarbetade I. en öfversikt af Finlands sjöfart och handel under årtiondet 1856—65, hvilken utkom af trycket 1866 och utgjorde början till den stora publikation: „Bidrag till Finlands officiella statistik", hvaraf sedan en stor mängd delar utkommit, behandlande landets jordbruk, ekonomiska tillstånd, befolkningsförhållanden m. m.

Under senare hälften af 1867 företog I. med statsunderstöd en utrikes resa till Skandinavien, Frankrike, Italien, Belgien och Tyskland för att studera den officiella statistiken och de statistiska ämbetsverkens arbetsmetoder i dessa länder, samt bevistade därunder bland annat en statistisk kongress i Florenz och återkom hem jultiden 1867. Rein hade emellertid aflidit, och I. utnämndes i början af följande året till tjänstförrättande samt 1870 till ordinarie föreståndare för statistiska byrån. Såsom chef för verket fortsatte han energiskt det påbegynta arbetet på utredandet af Finlands statistiska förhållanden och har i detta afseende inlagt betydande förtjänster. Uti bidragen till Finlands officiella statistik har texten till ej mindre än 31 häften flutit ur hans penna, och dessa texter äro, enligt sakkunnigas omdöme, om än man stundom kunde önska dem något utförligare, dock alltid sakliga, självständiga och upplysande. Enligt af I. till senaten ingifna förslag vidtogos genomgripande förändringar i sättet att insamla de till byrån inkommande uppgifterna med syfte att göra dem säkrare och mera detaljerade; nya formulär utarbetades för insamlandet, och det arbete, som i detta afseende dittills ålegat länestyrelserna, blef fördeladt på flera skilda ämbetsverk, af hvilka hvart och ett borde befatta sig blott med sådana förhållanden, hvarom det hade speciell kännedom. Bearbetningen af primäruppgifterna genom byrån blef likaledes ställd på en den statistiska vetenskapens utveckling motsvarande fot, och statistiska ämbetsverkets organisation blef utvidgad och förbättrad. Särskildt anses Ignatii förtjänst vara betydande i fråga om förbättring af Finlands befolkningsstatistik. Mycken betydelse har äfven tillagts den af statistiska byrån verkställda så kallade „jordbruksenquêten" i Nylands län af år 1876, hvarigenom erhölls en ingående, på direkt undersökning genom därtill utsedde uppgiftsinsamlare grundad beskrifning öfver jordbruksförhållandena därstädes. Detta arbete, som offentliggjordes i Bidrag till Finlands officiella statistik, 1879, ansågs på sin tid motsvara mycket högt ställda fordringar på detaljkännedom och tillförlitlighet. I. hade ursprungligen föreslagit, att en fullständig utredning af jordbruksförhållandena i hela landet — med undantag af Lappmarken — måtte åstadkommas, men med hänsyn till de dryga kostnaderna härför inskränktes denna undersökning af regeringen till endast förenämnda län. Då industristyrelsen inrättades 1884, blef den ålagd att utarbeta redogörelser för den inhemska industrin, hufvudsakligen enligt ett af I. tidigare uppgjordt förslag.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Förutom sin medverkan i de officiella publikationerna har han utgifvit flera icke officiella statistiska arbeten, dels på de inhemska språken, finska och svenska, dels på något främmande språk. Så utgaf han till statistiska kongressen i Haag 1869 en broskyr: *Renseignements sur la population de la Finlande*, i hvilken de kartografiska framställningarne, som då hos oss voro något nytt, utgjorde en hufvudbeståndsdel. *Statistisk handbok för Finland*, utgifven på svenska och finska 1872, var ett för den stora allmänheten afsedt arbete, hvaraf en 2:dra tillökt upplaga utkom 1890, delvis omarbetad af doktor *A. G. Fontell* under Ignatii medverkan, som äfven skrifvit företalet.

Vid den första allmänna industriutställningen i Helsingfors 1876 utgaf han en kortfattad sammanställning: *Storfurstendömet Finland, statistiska anteckningar,* som utkom, förutom på de inhemska språken, äfven på ryska, tyska och franska för de främlingars räkning, hvilka komme att besöka utställningen. För världsexpositionen i Paris 1878 utgafs: *Le Grand Duché de Finlande, notice statistique,* egentligen en genomsedd och betydligt förökad upplaga af den senast nämnda skriften. Genom dessa och ännu andra, på utländska språk utgifna statistiska arbeten har I. i hög grad bidragit till att göra vårt förut så undanskymda land bättre bekant i den civiliserade världen.

Vid den af I. bivistade statistiska kongressen i Haag i september 1869 inträffade ett slags politisk konflikt, som på sin tid lät mycket tala om sig, men som var föranledd af ett missförstånd, hvartill I. var ganska oskyldig. Han hade, därtill uppmanad af andra kongressmedlemmar och efter att hafva meddelat sig jämväl med ordföranden för de ryska ombuden, *Semenoff,* infunnit sig till en audiens hos konungen af Holland. Upplyst därstädes att endast „officiella“ delegerade komme att presenteras, och då I. såsom icke af ryske utrikesministern utsedd ej kunde betraktas som „officiell“, drog han sig tillbaka ur audiensrummet. Emellertid tolkades hans tillstädeskomst af de ryska ombuden såsom skulle han velat uppträda som representant för en från Ryssland särskild stat, hvarjämte den omständigheten väckte ytterligare misshag, att I. lofvat å finska statistiska byråns vägnar öfvertaga sin anpart af arbetet på ett tillämnadt stort internationelt statistiskt verk, hvaraf kongressen öfverlämnat en del åt „la Russie et la Finlande“ — hvilket verk dock sedan blef outfördt. Efter hemkomsten från kongressen öfverraskades I. af ett telegram i Finlands allmänna tidning från Petersburg, hvari förmäldes att han i Haag velat uppträda som representant för en särskild stat, men blifvit afvisad. Ryska inrikesministern skall i anledning af händelsen för generalguvernören grefve Adlerberg klagat öfver Finnarnes obetvingliga lust för separatism. Emellertid såg grefve Adlerberg objektivt på saken och framhöll för inrikesministern, att Finland egde en af samtliga dess monarker erkänd författning, som ej tillät att något finskt verk eller någon finsk tjänsteman stode i subordinationsförhållande till utom landet befintliga ämbetsmyndigheter. Äfven ministerstatssekreteraren grefve Armfelt, som i Helsingfors förskaffat sig upplysning om den riksviktiga affärens verkliga förlopp, framlade detta för kejsar Alexander II, som var därmed tillfreds, hvadan saken förblef utan vidare påföljder.

Ignatius deltog vidare i internationella statistiska kongresserna i S:t Petersburg (1872) och Buda-Pesth (1876). Vid den senare uppträdde han i egenskap af officiell

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

delegerad för Finland, hvartill finska statssekretariatet, på hans egen begäran och för att undvika vidare konflikter, utverkat ryska utrikesministeriets begifvande. Han valdes där till en af kongressens heders-vicepresidenter. Vid samma kongress fanns af honom anordnad för belysande af Finlands trävaruindustri en utställning, hvilken vann mycket bifall. Äfven vid allmänna Pariser-expositionen 1878 funnos på hans föranstaltande utställda kartor öfver trävaru-utförseln från Finland, hvilka ådrogo sig uppmärksamhet och tillvunno sig ett pris. Då senare, år 1885, ett internationellt statistiskt institut med från skilda länder invalda ledamöter blef inrättadt, kallades I. till ledamot af detsamma.

Utom på statistikens har han inlagt förtjänst äfven på en densamma närstående vetenskaps område, nämligen geografins. Redan 1870 föreslog J. V. Snellman i finska litteratursällskapet, hvars ordförande han den tiden var, att sällskapet skulle föranstalta utgifvandet af ett utförligt arbete öfver Finlands geografi. Förslaget antogs och dess utförande anförtroddes åt Ignatius, som insamlade material därtill dels genom egna resor i landet, dels med tillhjälp af studenter, som enligt af honom gifna anvisningar på olika orter insamlade notiser. Arbetet, som bar titeln: *Finlands geografi, handbok för medborgare*, begynte utkomma 1880 och var tillegnadt J. V. Snellman såsom den, på hvars initiativ det tillkommit. Snellman hann likväl upplefva endast början till verkets publikation, enär dess första del, innehållande en allmän öfverblick af land och folk, utkom efterhand i flera häften åren 1880—1890 på finska och svenska. Andra delen, hvarmed det stort tilltagna arbetet skulle afslutats och som var ämnad att omfatta den egentliga ortbeskrifningen och topografin, såg däremot icke dagen, hvartill orsaken väl hufvudsakligen låg däri, att I. efter det han inträdt som ledamot i senaten icke mera disponerade öfver tillräcklig tid för detta omfattande vetenskapliga värf. Den utkomna förra delen utgör emellertid ett mycket värdefullt bidrag till vår inhemska litteratur, utmärkt som det är genom ett liffullt och populärt skrifsätt i förening med vetenskaplig noggrannhet och grundlighet.

Sitt intresse för geografin bevisade I. äfven därigenom att han vid geografiska kongressen i Venedig 1881, den han bevistade såsom ombud för finska vetenskapssocieteten, hvars ledamot han blifvit 1879, offentliggjorde en liten broskyr *Exposition géographique de Finlande* (sedan intagen i vet. societetens „Bidrag"). Äfven tog han del i grundandet af sällskapet för Finlands geografi 1888, samt var dess förste ordförande.

En ej ringa del af sin stora arbetsförmåga använde I. till att i tidningspressen behandla åtskilliga dagens frågor. Han förfäktade ifrigt det finska partiets idéer i sådana pressorgan som Kirjallinen Kuukauslehti, Uusi Suometar, Valvoja m. fl. I grundandet af partiets hufvudorgan Uusi Suometar, som utkom från och med 1869, tog han verksam del, bland annat var det på hans förord som till bladets första hufvudredaktör antogs en ung västfinne, filos. kandidaten *Antti Almberg*. Äfven bar I. sin andel i de ekonomiska uppoffringar, som nämnda blads upprätthållande kräfde under de första åren af dess tillvaro.

I det af finska historiska samfundet utgifna verket *Biografinen Nimikirja* (1879—1883) har I. författat ett större antal lefnadsteckningar af inhemska personligheter.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Vidare ingår i kalendern Biet för 1868 af hans hand en historisk uppsats „Arvid Kurki“, sedermera utkommen jämväl på finska som en särskild broskyr. Äfvenså i „Historiallinen Arkisto“ flere uppsatser, t. ex. „Om Finlands folkmängd under medlet af 17:de århundradet;“ en varmt hållen lefnadsteckning af hans förre chef Gabriel Rein; ett inlägg i frågan om Birger Jarls tåg emot Tavasterna; om Wiborgs slotts tillstånd i 17:de seklet, m. fl. I vetenskapssocietetens skrifter har han infört bland annat en nationalekonomisk uppsats: *Om malthusianismen och dess ställning till befolkningsfrågan* (Öfversikt af F. V. Soc:s förhandl. XXXIV); ett minnestal öfver professor *Sven Gabriel Elmgren*, hållet på årsdagen 1898, samt ett annat öfver senatorn friherre *G. Z. Yrjö-Koskinen* på årsdagen 1904. Dessutom ingå af Ignatius uppsatser i Fornminnesföreningens tidskrift och i tidskriften „Suomi“.

Att hans både åt det teoretiska och praktiska hållet riktade förmåga vann erkännande äfven af andra än egna partivänner, framgår bland annat däraf att han, då stadsfullmäktiga för Helsingfors första gången valdes efter införandet af den nya kommunallagen för städerna, blef därtill utsedd genom att det s. k. dagbladspartiet, som innehade majoriteten, för att visa sin opartiskhet satt honom på sin kandidatlista. Han innehade under åren 1875—1878 detta uppdrag, som ännu senare en gång blef förnyadt, nämligen 1903—1905. Till än viktigare värf i det allmännas tjänst blef han kallad genom att inväljas till medlem af folkrepresentationen. Redan vid 1872 års landtdag hade han innehaft sekreteraresysslan vid den ena af de tvenne sektioner, i hvilka allmänna besvärsutskottet då fördelat sig. Men till landtdagen 1877—78 invaldes han såsom ledamot af borgareståndet för Kaskö stad och utsågs därunder bland annat till ordförande för bevillningsutskottet. Den viktigaste frågan vid denna landtdag var, såsom bekant, den om införande af allmän värneplikt, i hvilken fråga I. med hela det parti han tillhörde försvarade dess antagande i den form, den sedermera erhöll genom 1878 års värnepliktslag. Vid samma landtdag kämpade han varmt för tilldelande af statsunderstöd åt en finsk nationalteater och finska skolor samt väckte petition om inrättande af ett högre finskt läroverk i Helsingfors. Såväl vid denna som vid de två följande ständermötena tog han flitigt del i debatterna och betraktades med allt skäl som den finskt sinnade minoritetens i borgareståndet ledande personlighet.

Under 1882 års landtdag, där han representerade staden Kexholm, var han åter ordförande i bevillningsutskottet. Han väckte vid denna landtdag bland annat en petition om restaurering af Kexholms gamla slott, hvilken jämte andra likartade petitioner beträffande Åbo och Wiborgs slott föranledde en framställning af ständerna om vidtagande af åtgärd för att skydda landets fornborgar från förfall. Denna framställning åstadkom utfärdandet af förordningen den 2 april 1883 om hägn för fornlämningar, äfvensom inrättandet 1884 af ett ämbetsverk för dess öfvervakande, den s. k. arkeologiska kommissionen, af hvilken I. blef ledamot. Jämte tvenne andra medlemmar af borgarståndet föreslog han vidare vid nyssnämnda landtdag en petition om en gemensam valordning för städernas landtdagsmannaval, hvilket förslag tillsammans med andra liknande vid samma landtdag väckta föranledde en ständerpetition af innehåll, att den nämnda val angående §:en i landtdagsordningen skulle förtydligas och delvis förändras

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

i syfte att något utvidga valrätten i borgarståndet. Styrelsen aflät i själfva verket en proposition i ämnet till följande landtdag, den af 1885, vid hvilken I. åter var representant för Kexholm och medlem af järnvägsutskottet. Som bekant föranledde frågan om valrätten i borgarståndet denna gång vidlyftiga debatter, bland annat vid det plenum plenorum på riddarhuset, som räckte från kl. $^{1}/_{2}$ 6 e. m. den 11 april till samma klockslag påföljande dagens morgon. Propositionen hade behandlats i lagutskottet, som därvid delat sig i två lika starka grupper, bestående den ena af samtliga ridderskapets och adelns samt borgarståndets, den andra af samtliga präste- och bondeståndets medlemmar. Den genom aflagda sedeln vunna majoriteten ville, att endast de, hvilkas årsinkomst vid kommunaltaxering uppskattats till minst 800 mark, skulle hafva politisk valrätt och högsta röstetalet vara 25, medan minoriteten föreslog ett vida lägre inkomstbelopp såsom villkor för valrätt och såsom högsta röstetal 10. Det förra förslaget hyllades af de svensksinnade, det senare af de finsksinnade. I. hörde till dem som vid plenum plenorum uppträdde till försvar för det senare, mera frisinnade förslaget. Meningsskiljaktigheten partierna emellan kunde dock, dess värre, icke utjämnas och hela reformen förföll.

Vid samma 1885 års landtdag förnyade I. en af honom redan tidigare 1877—78, ehuru då utan framgång, väckt petition om en reglering af landets indelning i administrativt, judicielt och ecklesiastikt afseende, mellan hvilka indelningar rådt en brist på öfverensstämmelse, som föranledt mycken oreda. Petitionen blef denna gång af ständerna i hufvudsak antagen, och de af landtdagen framhållna synpunkterna blefvo sedermera af senaten, i hvilken I. själf dåmera fått inträde, beaktade. Äfven föreslog han vid samma landtdag tillsättandet af en komité för att undersöka handtverkeriernas i landet tillstånd, hvilket förslag framkallats af klagomålen öfver yrkesskicklighetens i landet nedgående till följd af den nya näringslagen. Ständerna beslöto dock låta förslaget falla, i förlitan på att styrelsen komme att i saken vidtaga åtgärder, något som ock skedde, i det industristyrelsen kort därefter utfärdade ett cirkulär med föreskrifter i det syfte, Ignatii förslag afsett. — I språkfrågan väcktes af den liberale *Anders H. Chydenius* ett förslag om de båda inhemska språkens likställande genom en af monark och ständer antagen lag. Ignatius hörde till dem, som önskade frågans lösning genom en dylik lag, men Chydenii förslag mötte motstånd af de extrema riktningarnes anhängare inom båda språkpartierna, då man på det extrema svenska hållet ansåg att finskan därigenom komme att vinna för mycket, medan man på det extrema finska hållet trodde sig därmed vinna för finskan för litet. Försöket att få till stånd en ständerlag ledde därföre beklagligtvis ej till resultat.

I., hvilken flere gånger sutit som ledamot i komitéer, tillsatta af senaten för afgifvande af förslag i allehanda samhällsfrågor, kallades kort efter afslutandet af 1885 års landtdag att själf inträda i regeringen såsom chef för senatens kammar- och räkenskapsexpedition. Redan år 1882 hade på förslag af den nye generalguvernören grefve Heiden några af de ledande personligheterna inom de vid landtdagarne representerade partierna kallats att inträda i regeringen, bland dem Yrjö-Koskinen såsom chef för kammar- och räkenskapsexpeditionen. Men då denne 1885 i enlighet med sin egen önskan öfver-

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

flyttades till ecklesiastikexpeditionen, utsågs I. att intaga hans förra plats. Inom senaten fanns numera en finsksinnad grupp, till hvilken räknades Yrjö Koskinen, Ignatius, von Daehn och Oker-Blom, hvarjämte ett par af de öfriga ledamöterna ansågos i språkfrågan intaga en temligen partilös hållning. Den finska gruppen egde ett i förhållande till sin talrikhet ganska stort inflytande, emedan grefve Heiden hyste mycket förtroende för Yrjö Koskinen och likaledes för senatorn von Daehn, hvilken senare dessutom af gammalt var nära förtrogen med dåvarande ministerstatssekreteraren friherre Bruun. En af den finska gruppens första uppgifter blef nu att förskaffa åt det finska språket en bättre ställning inom administrationen och domstolarne. Sedan genom ett reskript af d. 18 mars 1886 myndigheterna i landet tillåtits att begagna antingen svenska eller finska språket, samt senaten blifvit anbefalld att utarbeta förslag till närmare bestämningar härom, uppgjorde de fyra finsksinnade i senaten ett förslag, som, ehuru det ej lyckades vinna pluralitetens bifall, dock såsom i hufvudsak understödt af generalguvernören vann godkännande i Petersburg och fastställdes genom Kejserl. brefvet af den 4 april 1887. Enligt detta borde lokala lägre myndigheter och tjänstemän vid ärendenas behandling inom ämbetsverken och i den officiella skriftväxlingen begagna det språk, som är protokollsspråk i den kommun, där ämbetsverket är förlagdt; sådana högre myndigheter däremot, hvilkas ämbetsverksamhet omfattar flere kommuner med olika protokollsspråk, finge, där ej ärendet angår en kommun särskildt, själfva afgöra hvilketdera språket skall begagnas. På svenskt håll hade man velat i hvarje fall lämna vederbörande myndighet valet mellan språken fritt, medan man på finskt håll ansåg att därigenom icke tillräcklig garanti vore vunnen för att finskan finge komma till användning städse där sakens beskaffenhet sådant påkallade.

Såsom chef för kammarexpeditionen har I. en väsentlig andel i flere denna tid vidtagna betydelsefulla reformer. Så sysselsatte han sig med frågor om förändring af jordbeskattningen, hvilken han ansåg vara i flera afseenden ojämn och obillig. De yrkanden, som vid landtdagarne framställts om skattenedsättning på jordlägenheter, vunno därför hans understöd, och han medverkade till åtgärder i sådant syfte, t. ex. till den skatteförmedling, som genom Kejserliga brefvet af den 11 maj 1896 vidtogs på Åland och i särskilda kusttrakter af Åbo och Björneborgs län, och som i enlighet med en petition af 1897 års ständer sedermera ytterligare utsträcktes. Ett hans hufvudsträfvande var att förbättra den obesutna befolkningens ekonomiska ställning genom att bereda den möjlighet till förvärfvande af egen jord; i detta afseende har han fortsatt ett af Yrjö Koskinen påbörjadt arbete, den tiden denne var kammarchef. I sådant syfte och för att befrämja landets uppodling gynnade I. anläggning af nybyggen på kronans jord, isynnerhet i landets nordliga delar med deras ofantligt vidsträckta kronomarker, samt sökte betrygga innehafvarnes af dylika nybyggen ställning. Så utverkade han t. ex. utfärdandet af Kejserl. kungörelsen den 26 januari 1892 om tryggande af torparnes ställning på militie- och civilstatens boställen, som förskaffade dessa torpare en större säkerhet emot godtycklig behandling. Likaså förordningen af den 13 oktober 1892 om kronojords upplåtande till odling och anläggning af nybyggeshemman, enligt hvilken undersökningsnämnder skulle utreda, till hvilken utsträckning odlingsbar jord inom kronans

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

marker förekom och föreslå, till hvilken del dessa marker borde upplåtas till jordbrukslägenheter. Man har ansett att denna förordning gagnat isynnerhet därigenom, att kronans skogsmarker i följd af densamma blifvit närmare undersökta och affattade på karta. På en del håll, där man fäste hufvudvikten vid att kronoskogarne blefve bevarade, tadlades denna politik, som särskildt rönte motstånd af forststyrelsen. Man hade tidigare visserligen tillåtit anläggning af kronotorp, men torpinnehafvarnes ansökningar att få torpen skattlagda såsom nybyggeshemman, hvarigenom de fingo öfver dem friare dispositionsrätt och blefvo mindre beroende af forstmästare och skogvaktare, hade som oftast mött motstånd å forststyrelsens sida. Då I. i dessa frågor ofta hyste en annan uppfattning och förmådde senaten bifalla till nybyggesanläggningar, som förordats af lokala myndigheter, sådana som länestyrelserna, men afstyrkts af forststyrelsen, så framkallade detta från en del håll häftiga angrepp emot I., såsom den där skulle misshushålla med kronans egendom. „Torparpolitiken vid rådsbordet" utgjorde för en del svenskt sinnade tidningar ett ämne för ständiga polemiska utfall, ty naturligtvis fick äfven denna fråga såsom så många andra efter hand karaktären af en språkpolitisk partifråga. Äfven vid landtdagarne, t. ex. den af 1894, riktades af denna anledning angrepp mot I. Han blef ej svarslös, utan sökte i de berättelser, dem kammarexpeditionen afgaf till landtdagarne från och med 1888, bevisa att hans sträfvan gick ut på att befordra landets uppodling, men ingalunda på att gynna skogssköfling. Och så väl inom som utom landtdagarne fann den af honom förfäktade jordepolitiken äfven många försvarare. Att i detalj afgöra i hvilken mån den ena eller den andra af de hvarandra bekämpande meningarne hade rätt, tilltror jag mig icke; otvifvelaktigt är dock att Ignatius i denna sin verksamhet leddes af rent patriotiska motiv, och att, om än misstag i en eller annan punkt måhända förekommit, dock mycket goda skäl kunna anföras för själfva hufvudriktningen af densamma.

År 1896 föreslog I. i senaten, att till minne af kejsar Nikolai II:s kröning en lånefond skulle bildas för den obesutna befolkningens förseende med egen jord och egna bostäder, hvilket förslag bifölls sålunda, att en summa af 400,000 mark bestämdes för ändamålet. År 1899 anslogos 2 miljoner mark för kolonisation och en komité tillsattes för att uppgöra förslag till medlens användning. Senare har denna fond blifvit ytterligare ökad, så att den numera torde uppgå till öfver 10 miljoner mark.

En viktig reform, i hvilken I. äfvenledes tagit verksam del, är den nya lagstiftningen om jorddelning. En större frihet häruti hade länge utgjort ett allmänt önskningsmål, och I. erkände dess berättigande, utan att dock vilja göra delningsfriheten alldeles obegränsad, enär detta enligt hans mening skulle förorsaka kamerala svårigheter. Inom senaten blef denna åsikt om en i någon mån begränsad delningsfrihet gällande, och en proposition i denna anda förelades 1891 års landtdag, där den väckte mycken strid, men ej ledde till resultat. En ny proposition afgafs 1894, då ridderskapet och adeln samt borgarståndet ville hafva en obegränsad, präste- och bondestånden en begränsad delningsfrihet. Efter åtskilliga sammanjämkningar kom man dock till ett beslut, som fastställdes i och med den ännu gällande lagen af 12 juni 1895, hvarigenom delning af hemman är medgifven, blott hvarje del utgör minst $^1/_{300}$ dels mantal och innehar

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

minst 5 hektar skattbar mark; därjämte få under vissa villkor parceller, med skattskyldighet till stommen, ur hemmanen utbrytas. Genom denna lag har möjligheten till jorddelning blifvit i vårt land betydligt underlättad.

Bland Ignatii förtjänster om vårt kameralväsende bör vidare nämnas: förbättrande af statsbokföringen, skärpt kontroll öfver vården af kronans boställen och marker samt åtgärder för uppodling af kronan tillhöriga mossar. År 1895 utkom en kungörelse om förändring i jordregister-föringen, och 1897 gafs instruktion angående upprättande af nya jordeböcker. Förordningen om mantalsskrifning af den 10 april 1894 har varit af vikt för vår befolkningsstatistik.

Beträffande den hållning I., under den tid han tillhörde senaten, i allmänhet intog i förekommande frågor af politisk innebörd, har han själf i sina redan omnämnda självbiografiska anteckningar yttrat, att, ehuru han i allmänhet sympatiserade med liberala idéer, insikten i hvad Finlands politiska ställning fordrade dock gjorde, att han beträffande utvecklingen af våra politiska institutioner trodde sig böra intaga en i någon mån konservativ hållning. Han ansåg att man under för oss ogynnsamma yttre förhållanden borde rikta sina ansträngningar på bevarandet af hvad vi egde, men däremot undvika allt som kunde gifva något skäl till den beskyllning, att vi ville obehörigt öka vår representations befogenheter. Han gillade t. ex. det finska partiets gent emot de ryska fordringarne relativt moderata hållning vid 1891 och 1894 årens landtdagar i straffslagsfrågan, hvarigenom den däri inträdda konflikten löstes och Finland erhöll en ny och förbättrad strafflag. Angående religions- och pressfriheten säger han sig visserligen ej i allo hafva gillat Yrjö Koskinens restriktiva åsikter, men dock ansett att man äfven här framför allt borde iakttaga hofsamhet; den lutherska kyrkan borde ej försvagas, emedan den då blef mindre i stånd att motstå eventuella angrepp utifrån af en främmande kyrka. Därför ansåg han riktigt att det förslag till dissenterlag, som framlades 1888, gällde blott protestantiska trosbekännare och att rättigheten till öfvergång från ett kyrkosamfund till ett annat var i någon mån begränsad. Likväl gick han ej så långt som att i likhet med Yrjö Koskinen yrka på nattvardstvångets bibehållande eller understödja honom i fråga om prästernas aflöning, där Yrjö Koskinen såsom ecklesiastikchef sökte gynna dessa på ett sätt, som ofta väckte församlingarnes missnöje. Vidkommande pressfriheten ville I. hafva den skyddad, dock inom sådana gränser, att den ej komme att skada oss genom att väcka förbittring mot oss bland våra östra grannar.

Att I. önskade undvikandet af sådant, som kunde försvåra våra relationer till kejsardömet, hade nog sin giltiga anledning däri, att dessa relationer under den tid han satt i senaten ögonskenligen allt mer försämrades. De angrepp, som från ryskt nationalistiskt håll riktats mot vår grundlagsenliga autonomi, tilltogo mot slutet af 1880:talet allt mer i häftighet och begynte öfva inverkan på de maktegande i kejsardömet. Generalguvernören grefve Heiden ändrade den konstitutionella hållning, han tidigare intagit, och det samförstånd, som egt rum mellan honom och den finskt sinnade fraktionen i senaten, upphörde efter hand. Om hösten 1889 erfor man, att planer voro å bane om det finska mynt-, tull- och postväsendets införlifvande med motsvarande institutioner i Ryssland. Senaten blef ense om att uppsätta promemorior, hvari uppvisades sådana åt-

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

gärders fördärflighet, och man lyckades få dem föredragna för kejsar Alexander III. Den 12 juni 1890 emanerade det s. k. postmanifestet, som ställde vårt postväsende under öfverinseende af rysk myndighet, hvaremot mynt- och tullväsendet fingo förblifva orubbade; måhända hade således senatens framställning dock gjort någon verkan.

På generalguvernörens föranstaltande och under hans ordförandeskap tillsattes genom kejserliga brefvet af den 20 oktober 1890 en af ryska och finska ämbetsmän bestående komité för granskning af ett uppgjordt förslag till kodifikation af Finlands grundlagar. Bland de finska medlemmarne i komitén var äfven Ignatius. Men förhandlingarne ledde till en kollision mellan generalguvernören och de ryska ledamöterna å ena sidan samt de finska å den andra, hvarvid de senare enhälligt och kraftigt vidhöllo den hos oss rådande rättsuppfattningen. Något resultat ernåddes icke. Ett år senare tillsattes under verkl. geheimerådet Bunges ordförandeskap en ny komité, inom hvilken behandlades förslaget om en för kejsardömet och Finland gemensam „rikslagstiftning“, hvilket förslag dock ej hann komma till definitivt afgörande under kejsar Alexander III:s regeringstid. Ignatius hade icke haft plats i den Bunge'ska komitén, men i hvad på honom såsom senatsledamot ankom deltog han i försvaret af vårt lands rätt. Så var han exempelvis med om den adress som i oktober 1893 af senaten sändes till kejsaren för att bemöta beskyllningar, som både inom ryska pressen och af en del ryska myndigheter blifvit mot oss framkastade.

Angreppen mot vår autonomi fingo nu, som bekant, några år hvila, men förnyades åter i än skarpare form genom februarimanifestet af 1899. Ignatius ställde sig på den sida som i senaten motsatte sig promulgationen af manifestet, och detta blef början till en brytning med en stor del af hans dittillsvarande partivänner, hvilka intagit en annan ståndpunkt. Sommaren 1900, då det manifest utgafs, som förklarade ryskan för officiellt språk i Finland och påbjöd dess användning vid ämbetsverken, hörde han likaså till de ledamöter som, efter det senatens hemställan i ärendet afslagits, röstade mot manifestets promulgation, och som på samma gång ingåfvo sin afskedsansökan, hvilken beviljades.

Utan tvekan trädde han nu i ledet bland dem, som ville att medborgarne skulle i hela sitt handlingssätt strängt fasthålla vid den konstitutionella ståndpunkten, hvilken enligt hans mening både rättsligt och ur den politiska klokhetens synpunkt var den enda riktiga. Han råkade härigenom i en allt skarpare konflikt med anhängarne af eftergifgifvenhetspolitiken. Likväl ville han i det längsta bibehålla hoppet att det ej skulle vara omöjligt att förena alla medborgare i landet till enigt uppträdande för att skydda för alla lika dyrbara intressen. På våren 1901 författade han en skrift som, efter att hafva godkänts och undertecknats af personer tillhörande olika politiska partier, allmänt spriddes i landet, och som innehöll en allvarlig maning till finska medborgare att underlåta allt sådant, som kunde göra den inre söndringen ohjälplig, och att för den skull vid offentligt bedömande af politiskt annorlunda tänkande undvika att ifrågasätta redligheten af deras uppsåt. Själf måste han dock med smärta upplefva, att denna uppmaning icke bar de frukter han önskat och hoppats.

Ett på hösten 1901 offentliggjordt upprop af hans fordne vän och vapenbroder Yrjö Koskinen, innehållande en uppmaning till underkastelse under den då nyss utkomna

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

olagliga värnepliktsförordningen, föranledde Ignatius att tillsammans med Otto Donner uppsätta en skrift, som med bestämdt ogillande häraf häfdade laglighetens fordringar. I anledning af Y. Koskinens bortgång mot slutet af år 1903 höll I. på vetenskapssocietetens nästföljande årsdag ett föredrag om denne, hvari gafs ett varmt erkännande åt hans stora förmåga, hans förtjänster om den finska litteraturen och hans under årtionden fortsatta ihärdiga kamp för att den finska talande majoriteten af vårt lands befolkning måtte få se sitt språk upphöjdt till ett kulturspråk och dess rättigheter erkända. Men å andra sidan dolde I. icke, att hans uppfattningssätt i vissa afseenden afvek från den bortgångnes, icke blott i fråga om de senaste årens politiska brytningar, utan äfven i annat. I. kritiserar den på Hegelsk grund stödda uppfattning af hvad som i historien öfverhufvud bör anses för „rätt", hvilken förekommer i Koskinens bekanta arbete „Johtavat aatteet ihmiskunnan historiassa". Och ehuru han mot beskyllningen att Koskinen såsom finsk historiker bedömer förhållandena allt för uteslutande ur finskt nationell synpunkt, anmärker att ju hvarje folk plägar blicka tillbaka på sina framfarna öden från sin egen nationella ståndpunkt, så erkänner han dock att Koskinens omdömen stundom äro skefva. I själfva verket hade Ignatius aldrig godkänt sådant som exempelvis Koskinens mening, att en Göran Magnus Sprengtporten varit en glödande varm frihets- och fosterlandsvän med Finlands själfständighet såsom lefnadsmål.

De några år af ledighet från ämbetsgöromål, I. vunnit genom sin afgång från senaten, begagnade han till litterära sysselsättningar. Han återvände, kan man säga, till sin första kärlek: Finlands historia. Under en tids vistelse i Stockholm hösten 1902 förnyade han sina i yngre år bedrifna studier i riksarkivet därstädes, och såsom resultat häraf framträdde några uppsatser med bidrag till 1700:talets historia: om Georg Fredrik Tigerstedts landsförräderi 1788; om kyrkoherden Thomas Pachalenius' högmålsprocess; om Tavastehus slotts öfvergång 1742 (tryckta i Historiallinen Arkisto). Därutöfver var han publicistiskt verksam, i det han ganska flitigt dels i pressen, dels i särskildt utgifna broskyrer behandlade dagens stora frågor. Åren 1902 och 1903 utgaf han under pseudonymen „Toivo" politiska broskyrer på finska språket, tryckta i Stockholm, och 1905 en likartad skrift i Helsingfors.

Vid valen till den landtdag, som sammanträdde i december 1904, blef han efter en mellantid af nära 20 år åter utsedd till ledamot af borgarståndet, denna gång för staden Tavastehus. Han var numera den till åren äldste bland sina ståndsbröder och fungerade som ståndets ålderspresident, men tog trots åren liflig del i förhandlingarne. Han var ledamot af det särskilda besvärsutskott, som behandlade den i alla stånd väckta, af I. i borgarståndet föredragna och främst underskrifna s. k. „stora petitionen" om lagliga förhållandens återställande, hvilken var denna landtdags viktigaste handling; äfvenså var han ordförande i lag- och ekonomiutskottet, samt medverkade till alla de framställningar, hvari denna landtdag för monarken framhöll det införda systemets fördärfliga följder. Men motståndare till opraktisk radikalism som han var, motsatte han sig det af en minoritet förfäktade yrkandet, att ständerna borde afhålla sig från allt arbete, så länge icke lagligheten var fullt återställd. Efter landtdagens slut fick han från Tavastehus mottaga en tacksamhetsadress, undertecknad af 95 valmän. Och af ständernas

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

konstitutionella majoritet utsågs han till medlem af den 48:manna delegation, som fick uppdraget att mellan landtdagarne bevaka landets intressen.

Då genom Novembermanifestet 1905 normala samhällsförhållanden i Finland för en tid återställdes och en ny, lagtrogen senat tillsattes, blef I., såsom en af de ledande personligheterna inom det konstitutionella finska partiet, medlem af densamma och öfvertog ånyo sin förra plats, chefskapet för kammar- och räkenskapsexpeditionen. Han fick sålunda tillfälle att åter egna sitt arbete åt lösningen af den uppgift, som af gammalt intresserat honom: den obesutna befolkningens förseende med jord, hvilken fråga ånyo blef föremål för öfverläggningar. För öfrigt deltog han i alla de åtgärder, hvarigenom den konstitutionella senaten, som öfverhufvud var inom sig ense och stod i godt förhållande till generalguvernören, sålänge denna post innehades af geheimerådet Gerard, sökte återställa det i oordning komna samhällsmaskineriet. Men denna ljusare period blef som bekant icke lång, emedan de mot vårt land fientliga krafterna snart åter vunno i styrka. Och I. var en af dem som tidigast fingo röna verkan häraf, i det han redan den 4 juni 1908 jämte tre ämbetsbröder erhöll sitt afsked. Personligen var han ingalunda missbelåten med att sålunda få återgå till privatlifvet, helst årens börda redan begynte kännas i någon mån tryckande, men naturligtvis kunde han ej undgå att hysa oro öfver de nya hotande moln som uppstego på vår politiska himmel. Och hvad som var egnadt att öka oron var, att de första resultaten af vår nyss genomförda radikala representationsreform tycktes gifva anledning att fråga, huruvida den nya landtdagsordningen komme att i samma mån som den gamla garantera ett värnande af landets rätt utåt och en förnuftig lagstiftning i det inre. I kunde icke sympatisera med de socialistiska idéerna, som hos oss vunnit en så oväntadt snabb och vidsträckt utbredning, och hvilka stodo i en diametral motsats till hans egna så länge fullföljda sträfvanden att af den obesuttna landtbefolkningen dana en klass af fria jordbrukare med själfständig äganderätt till sina lägenheter. Socialismens idé var tvärtom att förvandla de själfägande jordbrukarne, bönderna, till statens arrendatorer. Han skref i en finsk tidning en artikelserie, sedan utkommen såsom särskild broskyr, hvari han sökte från olika sidor belysa den socialistiska rörelsen och ådagalägga dess oförenlighet med kärleken till fosterland och till personlig frihet.

Hans lefnadssol lutade emellertid mot sin nedgång, och slutet nådde honom utan att han dessförinnan behöft plågas af någon långvarig sjuklighet. Han hade nyss återvändt till Helsingfors från sin sommarbostad i vår västra skärgård, då han plötsligt träffades af ett slaganfall, som ändade hans lif följande dagen, den 11 september 1909.

Karl Emil Ferdinand Ignatius var en man af ett på en gång lifligt och energiskt sinnelag, vaken intelligens, mångsidigt intresse samt förmåga att lätt och snabbt arbeta. Antalet af honom författade större och mindre skrifter är mycket stort. Han var af naturen glad och öppenhjärtig, fri från all bakslughet och förställning. Han kunde måhända någon gång förifra sig, men sådant gick snart öfver, och för känslor sådana som hat och hämdlystnad var hans sinne främmande. Ej heller vidhöll han envist sin engång yttrade mening, om en annan kunde emot den anföra goda skäl. Men hans rättskänsla var stark och från hvad han ansåg rätt vek han icke, äfven om han för den skull

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

måste bryta kärvordna personliga förbindelser. Ignatius tillhörde väl icke antalet af de stora banbrytande andar, som leda ett folks utveckling in på nya banor, men han var en dugande och samvetsgrann arbetare i sitt fosterlands tjänst. Och hvad han såsom vetenskaplig forskare, såsom ämbetsman och politisk personlighet för detsamma verkat, gifver honom full rätt till ett rum bland dem, som fäderneslandet alltid skall bevara i en tacksam hågkomst.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Förteckning öfver K. E. F. Ignatii i tryck utgifna skrifter.

1860. *Clas Christersson Horn. Biografiskt utkast.* Införd i Lännetär I. Helsingfors.
1861. *Bidrag till södra Österbottens äldre historia*, akad. afhandling, præses F. Cygnæus.
1861. *Kajana läns ödeläggelse 1712.* Föredrag vid en litterär soirée i H:fors hösten 1861. Inf. i Lännetär II.
1862. *Muutamia sanoja Suomessa löytyvistä kivikummuista.* I tidskriften Mehiläinen.
1863. *Suomalaisia kansanpukuja. Finska folkdräkter* (texten).
1863. *Gustaf Karlsson Horn, föredrag.* Lännetär III.
1865. *Finlands Historia under Karl X Gustafs regering*, 211 sid. 8:vo. — Början utkom såsom akademisk disputation.
1866. *Om Finlands folkmängd under medlet af sjuttonde århundradet.* Historiallinen Arkisto I.
1866. *Kirikaudesta.* Ingår i Kirjallinen Kuukauslehti.
1866. *Öfversigt af Finlands sjöfart och handel åren 1856—1865.* 2:ne häften. I Bidrag till Finlands officiella statistik. 4:to.
1867. *Eräs yliopistolaismeteli Turussa 1600 luvulla.* I Kirjallinen Kuukauslehti.
1868. *Sammandrag af guvernörernas femårsberättelser 1861—65.* Bidrag till Finlands officiella statistik. 4:to.
1868. *Muutamia tietoja Suomen kaupasta 16:nella satalувulla.* Historiallinen Arkisto II.
1868. *Johan Adam Cronstedt*, biografi i Porträtter till Fänrik Ståls sägner.
1868. *Arvid Kurki*, i kalendern Biet. Utkom i finsk öfversättning såsom särskild bok.
1869. *Renseignements sur la population de Finlande.* H:fors. 8:vo, med kartor.
1869. *Materialier till Finlands jordbruksstatistik.* Bidrag till Finlands officiella statistik.
1869. *Förmögenhetsförhållanden* året 1865. Bidrag till Finlands off. stat.
1870. *Befolkningsstatistik*, 1. Bidrag till Finlands off. stat.
1871. *Befolkningsstatistik*, 2. Bidrag till Finlands off. stat.
1871. *Ihmisestä Europassa ennen vedenpaisumusta.* I Kirjallinen Kuukauslehti.
1871. *Muutamasta rautakauden hautausmaasta Euran pitäjässä.* Hist. Arkisto. III.
1872. *Statistisk handbok för Finland*, 280 sid. 8:vo. Äfven på finska. 2:dra upplagan utkom 1890.
1872. *Tilastollisia tietoja tulipaloista.* Inf. i Uusi Suometar 1872, n:ris 122, 123 och 124. (Utgjorde ett föredrag vid frivilliga brandkårens i Helsingfors årsfest.).
1872. *Öfversigt af Finlands utrikes sjöfart och handel åren 1866—1870.* Bidrag till Finlands off. stat.
1874. *Folkräkningen i Mars 1870 i städerna Helsingfors, Åbo, Wiborg och Uleåborg.* Bidrag till Finlands oft. stat.
1874. *Öfversigt af sparbankerna i Finland 1870—1872.* Bidrag till Finlands off. stat.
1874. *Löytö rautakaudelta Laihialta v 1873*, i Suomen Muinaismuistoyhtiön aikakauskirja 1.
1875. *Förmögenhetsförhallanden i Finland år 1871.* Bidrag till Finl. off. stat.
1875. *Öfversigt af Finlands ekonomiska tillstånd åren 1866—1870.* Bidrag till Finl. off. stat.
1875. *Niilo Adolf Erik Nordenskiöld'in tutkimusretket pohjan perillä.* I Kirjallinen Kuukauslehti.
1876. *Storfurstendömet Finland, statistiska anteckningar* (öfversatt till finska, ryska, tyska och franska). H:fors 108 sid., 8:vo.
1876. *Öfversigt af folkmängds-förändringarne i Finland 1869—1874.* Bidr. till Finl. off. stat.
1876. *Några anteckningar rörande nordliga Finlands östra gräns.* Hist. Arkisto V.
1877. *Öfversigt af Finlands utrikes sjöfart och handel 1871—1875.* Bidr. till Finl. off. stat.
1877. *Statistiska tabeller öfver blinda i Finland år 1873.* Bidr. till Finl. off. stat.
1878. *Le grand-duché de Finlande, notice statistique.* H:fors, 140 sid. 8:vo. Jämte kartor. En rysk omarbetad öfversättning utkom 1882.
1879. *Öfversigt af Finlands ekonomiska tillstånd åren 1871—1875* Bidr. till Finl. off. stat.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

1879. *Jordbruks- enquêten i Nylands län år 1876.* Bidr. till Finl. off. stat.
1880. *Förmögenhetsförhållanden i Finland år 1877.* Bidr. till Finl. off. stat.
1880. *Finlands folkmängd d. 31 December 1875* m. m. Bidr. till Finl. off. stat.
1880. *Om allmänna folkbildningen och folkskolorna i Finland*, införd på ryska i tidskriften Русская Рѣчь, Juli häftet.
1880—1890. *Suomen Maantiede kansalaisille. 1. Yleinen katsaus maahan ja kansaan.* H:fors, 587 sid. 8:vo. Äfven på svenska.
1881. *Öfversigt af folkmängdsförändringarne i Finland år 1878.* Bidr. till Finl. off. stat.
1881. *Aperçu historique des notions géographiques sur la Finlande.* Bidr. till kännedom af Finlands natur och folk, 35 häftet.
1881. *Gabriel Rein, esitelmä.* Hist. Arkisto VII.
1881. *Eräs Barthold Lacman'in kirje kuningas Kaarle X Kustaalle.* Hist. Arkisto VII.
1882. *Internationella geografiska kongressen i Venedig 1881.* Öfversigt af Finska Vetenskapssocietetens förhandlingar XXIV.
1882. *Ett besök i Pompeji, reseminne.* I Finska folkupplysningssällskapets skrifter, 36 häftet. Äfven på finska,
1882. *Suomen surun tilastoa.* Suomi, Toinen jakso, 15 osa.
1882. *Öfversigt af folkmängdsförändringarne i Finland år 1879.* Bidr. till Finl. off. stat.
1882. *Folkräkningen i Helsingfors d. 1 Oktober 1880.* Bidr. till Finl. off. stat.
1882. *Finlands folkmängd d. 31 December 1880, första häftet.* Bidr. till Finl. off. stat.
1883. *Öfversigt af Finlands sjöfart och handel 1879—1880.* Bidr. till Finl. off. stat.
1884. *Öfversigt af Finlands ekonomiska tillstånd 1876—1880.* Bidr. till Finl. off. stat.
1885. *Öfversigt af folkmängdsförändringarne i Finland åren 1880—1881.* Bidr. till Finl. off. stat.
1885. *Finlands folkmängd den 31 December 1880, andra häftet.* Bidr. till Finl. off. stat.
1885. *Öfversigt af folkmängdsförändringarne i Finland 1882—1883* Bidr. till Finl. off. stat.
1885. *Andesvaga barn i skolåldern i Mars 1883.* Bidr till Finl. off. stat.
1885. *Statistiska bidrag till belysande af brännvinskonsumtionen i Finland.* Bidr. till kännedom af Finlands natur och folk, 40 häftet.
1886. *Ett ytterligare inlägg i frågan om Birger Jarls tåg emot Tavasterna.* Hist. Arkisto IX.
1886. *Les Peuples Finno-Ougriens*, i le 25 Anniversaire de la Société statistique de Paris.
1890. *Om malthusianismen och dess ställning till befolkningsfrågan.* Öfversigt af Finska Vet. Societ. förhandlingar XXXIV.
1894. *Asiakirja valaiseva Wiipurin linnan tilaa 17:lla vuosisadalla.* Hist Arkisto XIII.
1898. *Minnestal öfver vicebibliotekarien professor Sven Gabriel Elmgren.* Acta Societatis scientiarum Fennicæ. Tom. XXIV.
1902. *Oikea tie, kirjoittanut Toivo.* Broskyr i dagens frågor. Tr. i Stockholm.
1902. *Georg Fredrik Tigerstedts landsförräderi. En episod från 1788—1790 års krig.* Hist. Arkisto XVII.
1903. *Om kyrkoherden Thomas Pachalenius högmålsprocess.* Hist. Arkisto XVIII.
1903 *Tavastehus slotts öfvergång år 1742.* Hist. Arkisto XVIII.
1903. *Muutamia mietteitä nykyisestä asemasta. Kirj. Toivo.* Tr. i Stockholm.
1903. *Yrjö-Koskinen*, nekrolog i tidskriften Valvoja.
1904. *Minnestal öfver senatorn, friherre G. Z. Yrjö-Koskinen.* Acta Societ. Scient. Fenn. Tom. XXXII.
1905. *Mietteitä muutamista päivän kysymyksistä.* 72 s. 8.vo. Tr. i H:fors.
1909. *Socialismen i Finland.* Äfven på Finska.
1909. *Agathon Meurman*, nekrolog i tidskriften Valvoja.

Förutom här ofvan nämnda har I. skrifvit en mängd uppsatser till tidningar och tidskrifter. I „Biografinen Nimikirja“ ingå af honom författade 107 lefnadsteckningar.

Digitized by Google Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

RETURN TO → CIRCULATION DEPARTMENT
202 Main Library

LOAN PERIOD 1 HOME USE	2	3
4	5	6

ALL BOOKS MAY BE RECALLED AFTER 7 DAYS
... loans may be renewed by calling 642-3405
... may be recharged by bringing the books to the C...
... and recharges may be made 4 days prior to due d...

DUE AS STAMPED BELOW

MAY 6 1984
RET'D APR 19 1984
AUG 3 1984
rec'd circ. JUL 13 1984
UC INTERLIBRARY LOAN
UNIV. OF CALIF., BERK.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY
FORM NO. DD6, 60m, 1/83 BERKELEY, CA 94720

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Helsingfors. Societas scien- v.38
tiarum Fennica.
Acta.

FEB 21 1933 Skegner FEB 20 1933
OCT 8 1945 Walpole SEP 28 1945

277209
Helsingfors
Q60
H4
v.38

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

B-13

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF CALIFORNIA